Súd:	Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka:	16Co/74/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu:	6723200154
Dátum vydania rozhodnutia:	27. 06. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Alexander Mojš
ECLI:	ECLI:SK:KSBB:2024:6723200154.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Alexandra Mojša a sudcov JUDr. Ivice Hanuskovej a Mgr. Štefana Baláža, v spore žalobcu: A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D., E. B. F. XXX/XX, zastúpený: URBÁNI & Partners s.r.o., so sídlom Banská Bystrica, Ul. Skuteckého č. 17, IČO: 36 646 181, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Bratislava, Pribinova 2, IČO: 00 151 866, o zaplatenie nemajetkovej ujmy 4.000 EUR, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Rimavská Sobota sp. zn. 13C/17/2023 zo dňa 04.0 7. 2023, takto

r o z h o d o l :

I. Rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2.000,- EUR do 30 dní od právoplatnosti rozsudku a trovy konania (výroky I., III.) p o t v r d z u j e .

II. Vo zvyšku zostáva rozhodnutie nedotknuté.

III. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie o výške trov.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2.000,- EUR do 30 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.) a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (výrok II.).

2.1. Žalobou podanou 12. 01. 2023 žalobca uplatnil peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 4.000 EUR, ktorú utrpel tým, že Slovenská republika porušuje právo Európskej únie, ktoré záväzne určuje dĺžku týždenného pracovného času, vrátane nadčasov na 48 hodín a to v čl. 6 písm. b) Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/ES zo 04. 11. 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej v texte „Smernica“).
2.2. Porušenie spočíva v tom, že týždenný pracovný čas žalobcu ako príslušníka hasičského a záchranného zboru Slovenskej republiky sa skladá zo 16,5 hodinových pracovných zmien, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pracovná pohotovosť, čo zodpovedá 24 hodinovej pracovnej zmene, takže súhrn týždenného pracovného času pravidelne prekračuje 48 hodín. Podstata žalovaného nároku spočíva v tom, že žiadne ustanovenie zákona nestanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného služobného času. Právna úprava vzťahujúca sa na žalobcu ako hasiča, sa ako lex specialis odlišuje od § 96 Zákonníka práce, ktorý Smernicu zohľadňuje.
2.3. Žalovanú náhradu škody, ktorá bola žalobcovi spôsobená porušením práva Európskej únie odôvodnil ako nemajetkovú ujmu v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka v sume 4.000 EUR, ktorá zohľadňuje okolnosti prípadu, z ktorých vyplýva, že žalobca je hasič - člen Hasičského a záchranného zboru v Hnúšti. V období 10/2019 až 12/2022, žalobca pracoval v 24-hodinových zmenách, počas ktorých sa musí zdržiavať na pracovisku a byť zamestnávateľovi k dispozícii na výkon služby.

Z 24 hodinovej zmeny sa žalobcovi do fondu pracovného času započítava iba služobný čas v trvaní 16,5 hodín napriek tomu, že na služobný čas bezprostredne nadväzuje služobná pohotovosť v trvaní 7,5 hodín. Služobná pohotovosť v trvaní 7,5 hodín sa žalobcovi do fondu pracovného času nezapočítava, v dôsledku čoho dochádzalo počas uvedeného obdobia k prekračovaniu maximálneho týždenného limitu pracovného času 48 hodín.
2.4. Na pojednávaní žalobca uviedol, že žije s partnerkou a dvoma maloletými deťmi a keďže trávi čas v práci aj vykonávaním služobnej pohotovosti, nemá toľko času venovať sa rodine, deťom, ani svojím záľubám.

3. Žalovaný namietal, že vnútroštátna úprava neodporuje ustanoveniam posudzovanej Smernice. Mal za to, že štátnu službu príslušníkov HaZZ vykonávajúcich zásahovú činnosť možno subsumovať pod negatívne vymedzenie v čl. 2 ods. 2 Smernice a žalobcovi nevznikol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, nepreukázal zásah do súkromia, do rodinného života v príčinnej súvislosti s výkonom povolania. Požadovaná náhrad je neprimerane vysoká. Vzniesol námietku premlčania.

4.1. Okresný súd mal preukázané, že je príslušným na prejednanie sporu, lebo v obvode súdu nastala skutočnosť, ktorá zakladá žalované právo na náhradu nemajetkovej ujmy, pretože žalobca pracuje ako hasič s miestom výkonu práce v meste Hnúšťa, okres Rimavská Sobota.
4.2. Okresný súd nepovažoval námietku žalovaného o nedostatku pasívnej vecnej legitimácie za dôvodnú. Za nesprávnu transpozíciu Smernice do zákona č. 315/2001 Z. z. zodpovedá štát, pričom Ministerstvo vnútra SR je ústredný orgán verejnej správy, do ktorého pôsobnosti spadá hasičský a záchranný zbor, čím je daná pasívna legitimácia žalovaného.

5. Okresný súd sa s námietku premlčania vysporiadal tak, že táto námietka je síce čiastočne dôvodná, pokiaľ ide o obdobie presahujúce tri roky pred podaním žaloby (10/2019, 11/2019, 12/2019 do 11.01.2020), ale súčasne nemá zásadný vplyv na posúdenie uplatneného nároku na náhradu škody, keďže táto škoda je uplatnená v paušálnej výške 4 000,- EUR a nejde o nárok za jednotlivé mesiace, pričom žalované obdobie od 12.01.2020 do 12.01.2023 premlčané nie je.

6.1. Námietku, že Smernica sa nevzťahuje na príslušníkov hasičského a záchranného zboru, vyhodnotil ako nedôvodnú s poukazom na výklad pôsobnosti tejto Smernice, daný SD EÚ v jeho rozhodnutí vo veci C-397/01 Pfeiffer (body 53 a 55), v ktorom SD EÚ ustálil, že Smernica 2003/88/ES sa vzťahuje aj na hasičov, ak ide o výkon služby v obvyklých podmienkach. Výnimka uvedená v čl. 2 ods.2 Smernice sa vzťahuje iba na výnimočné situácie, nie na výkon služby hasičov v obvyklých podmienkach, ako je v súdenej veci.
6.2. Súd neprihliadol na argumentáciu žalovaného, že pandémia COVID -19 predstavuje výnimku z dodržiavania úniových pravidiel v oblasti ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov. Išlo síce o závažnú okolnosť, ale nie nezvládnuteľnú pri výkone služieb hasičov za obvyklých podmienok.
6.3. K argumentácii žalovaného, týkajúcej sa výkladu čl. 2 Smernice v rozhodnutí SD EÚ vo veci C-742/19 okresný súd uviedol, že citované rozhodnutie sa týka príslušníkov ozbrojených síl (vojakov) a organizácie ich pracovného času počas doby vykonávania strážnej služby v čase mieru, pričom záver vyplývajúci z bodu 98 tohto rozhodnutia, týkajúci sa odmeňovania vojaka počas výkonu strážnej služby v čase mieru, je bez právneho významu vo vzťahu k predmetu sporu, ktorým je náhrada nemajetkovej ujmy za stratu času odpočinku v dôsledku nezahrnutia času služobnej pohotovosti do pracovného času žalobcu.

7.1. Z preložených výpisov dochádzkového systému, týkajúcich sa žalobcu za žalované nepremlčané obdobie 3 rokov pred podaním žaloby, od 12.01.2020 do 12.01.2023, mal okresný súd preukázané, že žalobca ako hasič v stálej službe, s výkonom štátnej služby v meste Hnúšťa a jeho okolí, za žalované obdobie odpracoval priemerný týždenný pracovný čas presahujúci maximálny limit 48 hodinového týždenného pracovného času, stanovený v čl. 6 písm. b/ Smernice, pričom do odpracovaného týždenného pracovného času žalobcu bol započítaný len čas reálne odpracovaných hodín.
7.2. Z predložených výpisov z dochádzkového systému vyplýva, že 24 hodinová pracovná zmena žalobcu sa v jednotlivých mesiacoch žalovaného obdobia skladala z riadneho pracovného času a z pracovnej pohotovosti, pričom v tom - ktorom mesiaci žalovaného obdobia žalobca reálne odpracoval v jednom týždni tri zmeny, (napr. v mesiaci 01/2020 odpracoval tri zmeny, ktorých celkový počet hodín predstavoval 62 hodín, v mesiaci 02/2020 odpracoval tri zmeny, ktorých celkový počet hodín predstavoval 54 hodín, v mesiaci 06/2020 odpracoval tri zmeny, ktorých celkový počet hodín

predstavoval 55 hodín atď...), čo je evidentné prekročenie maximálneho limitu stanového 48 hodinového týždenného pracovného času.
7.3. Z predložených výpisov z dochádzkového systému žalobcu v žalovanom období vyplýva, že zamestnávateľ žalobcu z odpracovanej 24 hodinovej zmeny počítal žalobcovi do fondu jeho pracovného času len 16,5 hodín, zvyšných 7,5 hodín mu do fondu pracovného času nezapočítal.

8. Okresný súd dospel k záveru, že Smernica nebola správne prebratá do zákona č. 315/2001 Z.z., pretože zo žiadneho ustanovenia Zákona o hasičskom a záchrannom zbore nevyplýva, že by služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času a práve v tom spočíva rozpor s únio̍vým právom. Ustanovenie § 122 zákona č. 315/2001 Z.z. upresňuje, že ak počas doby trvania služobnej pohotovosti došlo k vykonaniu štátnej služby, „takéto vykonávanie štátnej služby je štátnou službou nadčas“ a ust. § 91 ods. l citovaného zákona tiež uvádza, že „štátnou službou nadčas je aj služba, ktorú príslušník vykonáva počas určenej služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 2“. Existujúca právna kvalifikácia služobnej pohotovosti sa premieta aj do spôsobu jej finančného odmeňovania, ktorý nemá povahu služobného platu. Ustanovenie § 103 zákona o hasičskom zbore výslovne uvádza, že zatiaľ čo služobný plat tvoria zložky služobného príjmu uvedené v jeho odseku 1 (vrátane tarifného platu a jeho príplatkov), za výkon služobnej pohotovosti patrí hasičovi peňažná náhrada v štátnej službe. Podľa § 122 ods. l zákona č. 315/2001 Z.z., ak je príslušníkovi podľa ust. § 92 ods. l určená služobná pohotovosť, patrí mu za každú hodinu tejto pohotovosti peňažná náhrada 15 % zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu a 30 % sumy, ak ide o deň služobného pokoja.

9.1. Vo veci C-429/09, Fuß, stanovil SD EÚ tri podmienky, za splnenia ktorých má poškodený hasič právo na náhradu škody a to 1. cieľom právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva, 2. porušenie práva Únie je dostatočne závažné a 3. existuje priama príčinná súvislosť medzi porušením práva Únie (čl. 6 písm. b/ Smernice) a vzniknutou škodou.
9.2. Prvá podmienka, týkajúca sa existencie práva na náhradu škody je splnená. Porušenie práva Únie je dostatočne závažné, pretože je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora. Otázka súvisiaca s pojmom „pracovný čas“ v zmysle Smernice neponecháva priestor na akékoľvek rozumné pochybnosti, keďže žalobca v spornom období odpracoval nad limit stanovený v zmysle čl. 6 písm. b) Smernice. Ide teda o zjavné porušenie judikatúry Súdneho dvora, čo sa musí považovať za dostatočne závažné porušenie práva Únie a preto je splnená aj druhá podmienka, ktorá je nevyhnutná na uznanie existencie nároku na náhradu škody. Pokiaľ ide o tretiu podmienku, okresný súd uzavrel, že existuje priama príčinná súvislosť medzi uvedeným porušením čl. 6 písm. b) Smernice a škodou, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal žalobca nárok, ak by bol dodržaný maximálny týždenný pracovný čas, upravený týmto ustanovením. Uplatnený nárok žalobcu na náhradu škody je tak čo o základu dôvodný.

10.1. Žalobca nárok na náhradu škody žalobca spájal s odňatím práva na odpočinok, so zásahom do voľného času trávneho s rodinou, preto súd posudzoval tento nárok ako nemajetkovú ujmu. Vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa považuje v zmysle judikatúry Súdneho dvora za závažný zásah do práv, keď ide o nevratný stav straty hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vzniknutej ujmy. Peňažná náhrada by mala byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovaciu, nielen symbolickú, na druhej strane však nemôže byť táto náhrada ani neprimerane vysoká.
10.2. Náhradu nemajetkovej ujmy okresný súd považoval za primeranú čo do výšky 2 000,- EUR, v ktorej sume zohľadnil dobu porušenia práva žalobcu na 48-hodinový pracovný týždeň, ktorý stav trval počas celého žalovaného obdobia a následky porušenia práva a to skrátenie žalobcovho času na odpočinok, ktorý nebyť tohto porušenia, mohol žalobca využiť na svoju fyzickú alebo psychickú regeneráciu alebo tráviť tento čas s rodinou. Žalobca netvrdil, že tento zásah sa prejavil aj vo forme ďalších konkrétnych negatívnych následkov v jeho rodinnom, spoločenskom živote alebo na jeho zdravotnom stave, prípadne v iných oblastiach jeho života.
10.3. Po zohľadnení všetkých okolností súdeného prípadu okresný súd priznanú výšku nemajetkovej ujmy považoval za primeranú a spôsobilú zabezpečiť účinné zmiernenie vzniknutej nemajetkovej ujmy. V prevyšujúcej časti o zaplatenie 2 000,- EUR žalobu zamietol.

11.1. Na právne zdôvodnenie okresný súd uviedol čl. 1, čl. 2, čl. 6, čl. 16 písm. b), čl. 17 ods. 3 písm. ii) Smernice č. 2003/88/ES zo dňa 04. 11. 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, čl.

7 ods. 2 zák. č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky, § 85 ods. 1, 2 § 86 ods. 1, 2, § 91, § 92, § 97 ods. 1 písm. h), § 103 ods. 5, § 122 zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore, § 11, § 13 Občianskeho zákonníka.
11.2. Žalobcovi, ktorý bol v konaní úspešný priznal podľa § 255 ods. 1 CSP náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

12.1. Žalovaný v odvolaní zo dňa 13. 07. 2023 namietal, že pri posudzovaní individuálneho nároku žalobcu súd nemohol ako predbežnú otázku posúdiť, že obsah Smernice č. 2003/88/ES bol zákonom č. 315/2001 Z. z. prebraný nesprávne, pretože takéto právo nespadá do kompetencie žiadneho všeobecného súdu Slovenskej republiky, ktorý nemá zverenú právomoc na porovnanie súladu, resp. na právne záväzné vyslovenie nesúladu zákona č. 315/2011 Z. z. s uvedenou Smernicou. Okresný súd sa nevysporiadal s prekážkou konať. Okresný súd nesprávne právne posúdil postavenie Slovenskej republiky a Ministerstva vnútra a tým aj otázku pasívnej legitimácie žalovaného.
12.2. Namietal, že žiadne ustanovenie zákona 315/2001 Z. z. nie je v rozpore so Smernicou. Záver o jej nesprávnom transponovaní urobil okresný súd bez toho, aby porovnal zák. č 315/2001 Z. z. v znení pred a po prebratí Smernice. Skutočnosť, že zákon výslovne neustanovuje, že služobná pohotovosť hasičov je považovaná za súčasť ich služobného času a neobsahuje ustanovenie o dĺžke týždenného pracovného času na 48 hodín, nie je dôvodom nesprávneho prebratia smernice, aj vzhľadom na priamy účinok smernice. Žalobca namietal nesprávne prebratie smernice, nie však jej aplikáciu v individuálnom prípade žalobcu. Porušenie smernice môže byť spôsobené až aplikáciou jednotlivých ustanovení smernice, ak si adresát účinkov smernice (zamestnávateľ) vyloží jej ustanovenia v rozpore s jej obsahom. Až nesprávna aplikácia smernice môže založiť prípadný nárok na náhradu. Žalovaný považuje za rozhodujúce pre posúdenie veci, aby sa prebratie smernice a vnútroštátna aplikácia smernice rozlišovali, lebo aj nesprávne prebratá smernica môže byť u adresátov aplikovaná správne a naopak. Žalovaný nemôže niesť zodpovednosť za prípadnú nesprávnu aplikáciu smernice, lebo nie je zamestnávateľom žalobcu ani orgánom, ktorý by sa na aplikácii smernice podieľal. Miera zodpovednosti za prípadný vznik škody sa musí rozlišovať medzi Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra, resp. Hasičským a záchranným zborom ako samostatnými subjektami. Okresný súd nesprávne právne posúdil aj pôsobnosť Smernice, ktorá sa na služobný pomer príslušníkov hasičského a záchranného zboru, vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozsah služobného času, nevzťahuje v plnom rozsahu.
12.3. Žalovaný namietal, že rozsah pôsobnosti čl. 2 ods. 1 Smernice č. 2003/88/ES je treba vykladať v spojení s negatívnym vymedzením v čl. 2 ods. 2 Smernice a teda, že Smernica sa neuplatňuje na odvetvia činnosti, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Oproti štandardným pracovnoprávnym vzťahom, štátna služba žalobcu ako príslušníka hasičského záchranného zboru vykazuje aj špecifiká štátnej služby príslušníkov policajného zboru a profesionálnych vojakov. Úlohy, ktoré plnia hasiči možno podľa súvisiacich právnych predpisov zaradiť pod pojem osobitné činnosti služieb civilnej ochrany v zmysle čl. 2 ods. 2 Smernice č. 89/391/EHS. Čl. 17 ods. 1 Smernice 2003/88/ES umožňuje členským štátom, aby sa odchýlili od uplatňovania článku 6 za predpokladu, že dodržujú všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov neuplatňovania čl. 6 smernice je situácia, keď sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Rozhodnutie Súdneho dvora, na ktoré okresný súd prihliadol, sa týka mestského hasiča, ktorého režim výkonu činností je odlišný od režimu fungovania Hasičského a záchranného zboru v Slovenskej republike.
12.4. K posúdeniu nárok ďalej uviedol, že z judikatúry Súdneho dvora vyplývajú podmienky pre úspešné uplatnenie nároku, ktoré musia byť kumulatívne splnené a to: 1) cieľom porušenej normy Európskej únie je priznať jednotlivcom práva, 2) porušenie je dostatočne závažné, 3) medzi týmto porušením a škodou spôsobenou jednotlivcovi existuje príčinná súvislosť. V čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť, môže odpočívať a venovať sa inej činnosti, z vlastnej iniciatívy neuskutočňuje žiadny výkon práce, ktorá sa považuje za služobnú činnosť, len na pokyn zamestnávateľa. Napriek tomu zamestnávateľ vypláca žalobcovi dohodnutú odmenu aj za túto neaktívnu časť práce. Tou zamestnávateľ žalobcovi kompenzuje, že v prípade potreby je žalobca k dispozícii. Žalovaný má za to, že žalobca neosvedčil žiadnym spôsobom, že mu vznikol nárok na náhradu škody.
12.5. Žalovaný má za to, že tabuľky priložené k žalobe nemožno považovať za dôkaz, ktorý preukazoval výšku požadovanej ujmy. Žalovaný má za to, že žalobca nepreukázal a neodôvodnil výšku ujmy. Záver, že služobná pohotovosť žalobcu, za ktorú je odmeňovaný, je pracovným časom a má sa rátať do pracovného fondu, samo osebe nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu. Žalobca nepreukázal

a neodôvodnil výšku ujmy, nepreukázal zásah do súkromia, rodinného života či zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej miere, ktorá by odôvodňovala výšku priznanie peňažnej sumy. Peňažnú náhradu možno priznať v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka len ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby, jej vážnosť v spoločnosti. Výšku nemajetkovej ujmy, ktorú okresný súd žalobcovi priznal, považuje žalovaný za neprimeranú v porovnaní výšky náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov. Zo strany žalobcu nebolo preukázané, že by utrpel ujmu, ktorá by v značnej miere znížila jeho dôstojnosť a vážnosť, že súčasný stav zasahuje do osobnostnej sféry žalobcu.
12.6. Ak by v dôsledku nesprávneho prebratia Smernice neoprávnený zásah do práv žalobcu skutočne existoval, tak by v súčasnosti pretrvával a bolo by prirodzené, aby sa žalobca domáhal upustenia od takého zásahu od svojho zamestnávateľa v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, čo žalobca nežiada a domáha sa finančného plnenia, ktorá má slúžiť ako kompenzácia bez toho, aby bol údajný protiprávny stav do budúcna napravený .
12.7. Premlčanie má za dôsledok, že práve dĺžka trvania zásahu do osobnostných práv žalobcu, z ktorej súd pri posudzovaní výšky priznanej sumy vychádza, sa o premlčanú časť znižuje, čo sa v konečnom dôsledku malo prejaviť aj na výške priznanej sumy. Súd prvej inštancie pri posudzovaní výšky priznanej sumy, ktorú považoval za primeranú, nespomenul vznesenú námietku premlčania a žalovaný má za to, že súd prvej inštancie pri posudzovaní primeranej náhrady v peniazoch nebral ohľad na to, že dĺžka trvania zásahu do osobnostných práv žalobcu sa o nezanedbateľnú časť skrátila.
12.8. Žalovaný navrhol, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietne, vrátane výroku o trovách a žalovanému prizná nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.
12.9. V replike na vyjadrenie žalobcu žalovaný zopakoval, že rozsudok okresného súdu z hľadiska právneho posúdenia nepovažuje za správny, lebo okresný súd neprihliadol na právnu argumentáciu žalovaného a pridržiava sa podaného odvolania.

13. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu navrhol rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdiť.

14. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalovaného viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania v zmysle § 379 a § 380 CSP a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contr. CSP) rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil, pretože rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne.

15.1. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.
15.2. Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.
15.3. Podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

16.1. Odvolanie žalovaného nebolo dôvodné, pretože okresný súd vec správne skutkovo a právne posúdil. Nemajetkovou ujmou je zásah do prirodzených práv žalobcu, ktorými je právo na ochranu zdravia, na primeraný odpočinok po práci, ktorá je vzhľadom na povahu práce žalobcu ako hasiča psychicky aj fyzicky náročná, právo žalobcu na realizáciu súkromného a rodinného života v mimopracovnom, ktoré práva má zabezpečiť právne záväzná úprava na najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času.
16.2. Okresný súd vlastnou úvahou posudzoval správne, účelné a primerané vyčíslenie peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy, v ktorej zohľadnil priznanú výšku nemajetkovej ujmy a v prevyšujúcej časti nárok uplatnený nad sumu 2.000,-EUR zamietol. Priznanie zadosťučinenia v peňažnej forme je dôvodné aj vzhľadom na cenu práce, ktorá žalobcovi nie je zaplatená, lebo ako uviedol okresný súd, do fondu pracovného času sa počíta iba 16,5 hodín a náhrady za nadčas počas služobnej pohotovosti, nie však celá služobná pohotovosť.
16.3. Námietka žalovaného, že na odmeňovanie pracovníkov za čas pracovnej pohotovosti sa nevzťahuje Smernica nebola dôvodná, lebo prametom konania nie je odmeňovanie žalobcu, ale nemajetková ujma za nesprávnu transpozíciu Smernice ohľadne uplatňovania najvyššej prípustnej dĺžky pracovného času. Žalovaný považuje za rozhodujúce pre posúdenie veci, aby súd rozlišoval

prebratie Smernice a následne jej vnútroštátnu aplikáciu, lebo aj nesprávne prebratá Smernica môže byť u adresátov aplikovaná správne a naopak. Uvedené tvrdenie je tak isto nedôvodné a mimo predmetu konania, lebo v prípade správne prevzatej Smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky by dotknutý zamestnanec žaloval zamestnávateľa z titulu porušenia vnútroštátnej úpravy pracovného času.
16.4. Námietka subsidiarity nároku voči žalovanému neobstojí, pretože žalobca nemôže dosiahnuť odstránenie príčiny protiprávneho zásahu, ktorou je nesprávna transpozícia právnej normy v zákone č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom záchrannom zbore.

17.1. Pre úplnosť odvolací súd dodáva, že žalobca má aktívnu legitimáciu na uplatnenie náhrady nemajetkovej ujmy, resp. dosiahnutia satisfakcie takou formou, ktorú považuje za efektívnu, vhodnú, možnú a účelnú. Zásada efektivity umožňuje žalobcovi, ktorý má slabšie postavenie zamestnanca, domôcť sa práva voči žalovanému, ako pôvodcovi stavu, ktorý nie je v nesúlade so záväznými ustanoveniami Smernice. Zamestnávateľ žalobcu sa riadi existujúcou právnou úpravou zák. č. 315/2001 Z. z., za čo má niesť zodpovednosť výlučne žalovaný, ktorý vystupuje v postavení normotvorcu, ktorý je zodpovedný za nesprávnu a neúplnú transpozíciu smernice Európskej únie.
17.2. Právomoc súdu konať o žalobe je daná priamym účinkom Smernice č. 2003/88/ES, ako záväzok štátu zabezpečiť úpravu 48 hodinového pracovného týždňa v podmienkach zákona č. 315/2001 Z. z., ktorým sa riadi služobný pomer žalobcu, príslušníka hasičského záchranného zboru.
17.3. Neobstojí ani námietka, že pracovné zaradenie žalobcu možno zaradiť pod pojem osobitné činnosti služieb civilnej ochrany, ktoré v zmysle čl. 17 ods. 1 Smernice 2003/88/ES umožňuje členským štátom, aby sa odchýlili od uplatňovania čl. 6 za predpokladu, že dodržujú všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov neuplatňovania čl. 6 má byť situácia, keď sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Uvádzaný osobitný charakter činností je výnimkou, ktorá sa uplatní iba v mimoriadnych situáciách, definovaných na základe zákona, vyhlásením krízového stavu, napr. v dôsledku vojny alebo prírodnej katastrofy a nie v obvyklých podmienkach bežného života spoločnosti. Z podstaty mimoriadnej situácie vyplýva, že v tom čase ukladané povinnosti nemôžu mať charakter trvalého stavu.
17.4. Okresný súd sa s námietku premlčania, vzhľadom na priznanú peňažnú náhradu vysporiadal, keď uviedol, že premlčanie sa týka obdobia od 10/2019 až do 11.01.2020, ktoré zistenie nemalo zásadný vplyv na posúdenie žalovaného nároku, lebo žalobný nárok nebol uplatnený za jednotlivé mesiace.

18.1. Odvolací súd ďalej uvádza, že Smernica 2003/88/ES je uvedená v Zozname preberaných právne záväzných aktov Európskej únie, ktorý je prílohou č. 4 zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom záchrannom zbore od 01. 01. 2006. Podľa § 193 zák. č. 315/2001 Z. z. sa na služobný pomer príslušníkov použije primerane § 85 ods. 9 Zákonníka práce, ktorý znie: „Priemerný týždenný pracovný čas zamestnanca vrátane práce nadčas nesmie prekročiť 48 hodín“. Z ustanovení zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore nevyplýva, že by služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času.
18.2. V posudzovanej veci sa jedná o pohotovosť na pracovisku, ktorá je v § 96 ods. 2 Zákonníka práce upravená nasledovne: „Čas, počas ktorého sa zamestnanec zdržiava na pracovisku a je pripravený na výkon práce, ale prácu nevykonáva, je neaktívna časť pracovnej pohotovosti, ktorá sa považuje za pracovný čas“. Ustanovenie § 193 zák. č 315/2001 Z. z. však primerané použitie odkazom na § 96 ods. 2 Zákonníka práce neuvádza. Z § 122 ods. 3 vyplýva, že ak počas služobnej pohotovosti dôjde k vykonaniu štátnej služby, až takáto situácia je považovaná za štátnu službu nadčas.
18.3. Za uvedeného stavu, z dôvodu nesprávnej transpozície smernice do zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom záchrannom zbore, žalobca nemal možnosť požadovať od zamestnávateľa dodržiavanie požiadaviek upravených ustanoveniami smernice. Na služobný pomer žalobcu sa vzťahuje právna úprava zákona č. 315/2001 Z. z., preto porušenie právnej normy vyplývajúcej z unijného práva nezaťažuje služobný úrad žalobcu, ale žalovaného.
18.4. V posudzovanej veci koná za žalovanú Slovenskú republiku Ministerstvo vnútra, do pôsobnosti ktorého v zmysle § 11 písm. c) zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii a činnosti vlády patrí Hasičský a záchranný zbor.

19.1. Podľa čl. 288 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie je smernica záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má smernicou dosiahnuť, pričom voľbu foriem a spôsobov transpozície ponecháva vnútroštátnym orgánom. Je nesporné, že právna úprava pracovného času je regulovaná čl. 2 a čl. 6 Smernice č. 2003/88/ES, ktorá priznáva právo

na neprekročenie 48 hodinovej hranice pre priemerný týždenný pracovný čas, ktorý zahŕňa nadčasy, aj pracovnú pohotovosť a od tejto hranice sa nemožno odchýliť ani pokiaľ ide o pracovné povinnosti žalobcu ako hasiča.
19.2. Vôľa unijného normotvorcu musí byť splnená, obvykle vykonaním potrebnej zmeny vnútroštátnej právnej úpravy. Pre prípad, že zákonodarca túto povinnosť nesplní, vyvinula rozhodovacia prax Súdneho dvora teóriu priameho účinku smerníc. Ak by totiž bola Smernica náležite transponovaná, nemožno sa domáhať priameho účinku smernice, ale len prostredníctvom vnútroštátnej normy, do ktorej je úprava pracovného času transponovaná.

20.1. Zásada priameho účinku Smernice umožňuje žalobcovi, aby sa dovolal aplikácie vnútroštátnou právnou úpravou nerešpektovanej smernice priamo pred orgánom verejnej moci, ktorým je všeobecný súd, lebo v právnom poriadku Slovenskej republiky nie je pri uplatnení náhrady škody a nemajetkovej ujmy v dôsledku priameho účinku Smernice iný orgán verejnej moci, ktorý by mal právomoc konať.
20.2. Súdny dvor EU priznal smerniciam priamu účinnosť za súčasného splnenia podmienok: a) jasný, presný a určitý záväzok uvedený v smernici, b) záväzok je nepodmienený, c) uplynula lehota na transpozíciu smernice do vnútroštátneho poriadku, d) nejde o záväzok, ktorý ukladá priamo povinnosť jednotlivcovi, naopak, právo jednotlivcovi priznáva. Splnenie uvedených podmienok mal okresný súd preukázané.
20.3. Zásada efektivity bráni uložiť žalobcovi povinnosť systematicky využívať iné vnútroštátne právne prostriedky, ak to od žalobcu nemožno rozumne vyžadovať, alebo ak by iné právne prostriedky spôsobili nadmerné ťažkosti pri uplatnení práva. Z rozhodnutia Súdneho dvora vo veci Gunter Fuss C-429/09 vyplýva, že porušenie práva únie s priamym účinkom nemožno prenášať na dotknutého zamestnanca ani na zamestnávateľa, čo by malo za následok prenášanie povinnosti dbať o dodržiavanie právnych noriem z orgánov štátu na jednotlivca. Smernica č. 2003/88/ES nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požadovali zamestnávateľa o dodržiavanie minimálnych požiadaviek upravených ustanoveniami smernice.

21. Krajský súd považuje odvolacie dôvody žalovaného za nedôvodné. Okresný súd sa so všetkými otázkami, podstatnými z hľadiska predmetu konania, preukázania nemajetkovej ujmy žalobcu v príčinnej súvislosti s nesprávnou transpozíciou Smernice do Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore vysporiadal, vec správne skutkov a právne posúdil a odôvodnil.

22. O nároku na náhradu trov konania súd rozhoduje v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 1 CSP). V odvolacom konaní bol úspešný žalobca, ktorému odvolací súd priznal podľa § 255 ods. 1 náhradu trov odvolacieho konania od žalovaného.

23. Vo výroku, ktorým bola v prevyšujúcej časti žaloba zamietnutá, zostáva rozsudok okresného súdu nedotknutý, pretože dotknutý žalobca odvolanie nepodal.

24. Rozhodnutie bolo prijaté v senáte pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak
a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces
(§ 420 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,
a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).
Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak
a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b)
(§ 422 ods. 1 CSP).
Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).
Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je
a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).
Je povinnosťou dovolateľa v dovolaní vysvetliť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

Dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Nedostatky dovolania vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP.